

Mandag 19. Juni
opdateret kl. 17:59

Søg på nordjyske.dk

Udvidet søgning

Søg

Vejret: 23 grader

Du er her: Nordjyske Stiftstidende - Indsigt - Artikel

Sidste udkald for Aalborg

FORSKER: Efter 20 års søvn må Aalborg til at vågne for at holde på de unge og veluddannede

Af Søren Beukel [Bak soeren.bak@nordjyske.dk](mailto:Bak.soeren.bak@nordjyske.dk)

Til daglig forsker han i projekter med mindst ni nuller.

Megaprojekter er defineret som projekter, der koster over en milliard dollar - og dem eksisterer der flere hundrede af på verdensplan, men ingen i Aalborg og omegn, for øjeblikket i hvert fald.

Men Bent Flyvbjerg, professor i planlægning ved Aalborg Universitet, har stadig lyst til at blande sig i debatten om Aalborgs byplanlægning. For 15 år siden skrev han sin doktordisputats - Rationalitet og Magt - om emnet. Det gjorde han så godt, at den stadig regnes som aktuel og stadig sælger.

Akademisk Forlag har netop trykt 11. oplag, den engelske udgave sælger godt - og den thailandske er såmænd udsolgt og står også over for genoptryk.

Selvom han ikke længere forsker i Aalborgs planlægning til daglig, så følger han interesseret udviklingen i den by, hvor han har boet i 25 år.

Kontrast til Århus

Planlægningen imponerer ham langt fra:

- Aalborg har nok den bedste beliggenhed i Danmark ved fjorden, men udviklingen langs havnen kunne være gået meget hurtigere. Der er bygget i øst og vest, ja også i både nord og syd, men man skal stadig ikke gå eller cykle ret langt for at komme til områder, der ligner en losseplads. Erfaringerne fra andre steder viser, at man skal begynde ét centralt sted og sprede udviklingen derfra. Det giver en langt bedre effekt, siger Bent Flyvbjerg.

Generelt går det meget langsomt med udviklingsprojekter i Aalborg, påpeger han:

- Jeg er født og opvokset i Århus, men flyttede til Aalborg, da jeg var 28 år. Det har jeg aldrig fortrudt, men når man som jeg kender Århus ud og ind, kan man se den klare kontrast mellem en by, der gør tingene rigtigt, og en by, der gør tingene forkert.

- Man kan tage det punkt for punkt. Kunstmuseet, Musikhuset - Århus har haft sit siden 1982 - og Arne Jacobsens rådhus som vartegn. Når det gælder cafémiljø er Aalborg kommet med nu - i Århus nåede det at flytte tre gange, før Aalborg overhovedet kom i gang.

For 25 år siden lignende Aalborgs Jomfru Ane Gade og Skolegade i Århus hinanden. Værtshusene lå skulder ved skulder - det er i Århus afløst af et sprudlende caféliv i hele midtbyen. I Jomfru Ane Gade ligger værtshusene stadig på striben, og caféerne har først for alvor fået fat i løbet af de seneste fem år.

Ved at føre fjorden op i den gamle Østeraa, kunne Aalborg få et miljø som Århus har fået ved åen, påpeger Bent Flyvbjerg. Men så dybt går det nuværende vejarbejde slet ikke - kommunen skiftet blot diverse ledninger og belægning.

Spørgsmålet er så, om Aalborg blot handler langsommeligt eller direkte forkert?

- Forhåbentlig blot langsommeligt. Men når man er 10-20 år efter sin nærmeste konkurrent, så er det forkert. Forskningen viser, at den slags langsommelighed koster i mistet økonomisk udvikling, siger Bent Flyvbjerg.

- Og når det varer så længe, så bliver man træt af at vente, både som borger og som byplanlægger. De unge flytter fra byen, nøjagtig som mine egne forældre gjorde, da de som nygifte flyttede til Århus for at få arbejde. De flyttede først tilbage til Aalborg, da de gik på pension.

- Mine studerende søger også væk fra Aalborg, fortsætter Flyvbjerg.

- Og det siger selv, at det ikke er god byøkonomi at skræmme de unge, veluddannede væk og holde på pensionisterne. Med de nye dynamiske borgmestre i Århus og København - og deres åbenlyse samarbejde for at gøre netop deres byer stærkest - kan Aalborg ikke fortsætte med at sove i timen. Hvor er Aalborgs borgmester for resten i det spil? Hvis vi ikke hurtigt indhenter 10-20 års efterslæb er Aalborg kort endeligt bagud. Det er sidste udkald.

Svag region

Bent Flyvbjerg ser også den nye Region Nordjylland som svag.

- Læg mærke til, at ingen af de økonomisk stærke områder ville være sammen med Nordjylland. De var bange for selv at blive svage. Men alle ville være sammen med Århus. Det er et vink med en vognstang. Nu har vi en Region Midtjylland, som er dobbelt så stor og stærk som Nordjylland.

- Intet udtrykker problemet mere klart, end at Aalborg Sygehus er en del af Århus Universitetshospital. Det er en regionalpolitisk katastrofe. Vi skal selvfølgelig have et Aalborg Universitetshospital og en tilknyttet lægeuddannelse ved Aalborg Universitet.

- Politikere og embedsmænd bærer et stort ansvar for, at det er gået så galt. Nu må de vise, at de kan gøre det godt igen. Ellers kan resultatet blive, at Aalborg og Nordjylland bliver et permanent tilbagestående udkantssområde. Heldigvis er der gode ting på vej som Musikkens Hus, Utzon Centret og Havnefronten. De kan hjælpe med at vende udviklingen.

I Rationalitet og Magt var en af pointerne, at det var en "skjult junta" bestående af topledere fra kommunen og handelsstandsforeningen, som uden om byrådet tog beslutningerne om Aalborgs fremtid. Planlægningens rationalitet blev på den måde slået i stykker af særinteresser, især de handlendes.

Men de handlende har ikke fået deres vilje med et af de seneste stridspunkter: Beslutningen om at snævre Nyhavnsgade ind fra fire til to spor trods stærke protester fra midtbyens handlende:

- Jeg følger det ikke så tæt nu, at jeg kan vurdere, om de handlende har mistet magt. Men heller ikke i den periode, jeg dækkede i disputatsen, var det jo sådan, at de fik deres vilje hver gang - men oftest gjorde de.

- Nogle af de beslutninger, handelsstandsforeningen strittede imod, lærte de siden at holde af. Cykelstier og busterminal på Nytorv for eksempel, ligesom hver eneste meter gågade er rullet ud under protest. Nu ville man ikke undvære dem. Sådan kan det også gå med Nyhavnsgade.

Bent Flyvbjerg bor ikke i Aalborg på grund af byens planlægning. Han er her på grund sin familie og de kanon gode arbejdsvilkår på Aalborg Universitet:

- Jeg har to brødre, der har været ansat på Danmarks Tekniske Universitet og Københavns

Universitet - og når jeg hører deres historier om, hvordan man gør dér, bliver jeg ekstra glad for at være på Aalborg Universitet.

Universitetet spiller også en væsentlig rolle for byen Aalborg, fremhæver Bent Flyvbjerg:

- En mand som tidligere rektor Sven Caspersen har virket som et lokomotiv og taget ansvar, for eksempel i forbindelse med Musikkens Hus. Havde det ikke været for universitetet, så var udviklingen gået endnu langsommere - det er måske nok en karikatur at sige, som nogle gør, at vi alle sammen så ville gå rundt i folkedragter i Nationalparken Nordjylland - men det ville gå i den retning.

Når Bent Flyvbjerg i dag forsker i megaprojekter, så sker det i samarbejde med kolleger ved en række andre universiteter. Aalborg Universitet er centrum, fordi man kom først i gang og dermed har gode kontakter og gode data:

- Og i universitetsverdenen bliver man bedømt på sine resultater, ikke på hvor man kommer fra. Systemet er i virkeligheden meget demokratisk, for videnskabelige tidsskrifter får artikler bedømt anonymt, og alle har ret til at sende ind.

I ni ud af ti tilfælde går det galt med megaprojekter, og sådan har det været i de 70 år, dataene rækker tilbage. Sikkert også før da.

- Men man kan ikke sige, at det altid går galt. Forskere bryder sig ikke om ordet altid.

Når det går galt, skyldes det ofte en magtkamp, hvor nogle har interesse i at underbudgettere omkostninger og overbudgettere indtægter for at sikre sig penge til deres projekt, Ofte er der meget store interesser på spil - penge, prestige, arbejdspladser og masser af jobs for konsulentbranchen, påpeger Bent Flyvbjerg.

- For eksempel kan man stå med en trafikprognose, der kan gå lidt til begge sider. Så vælger man det højeste tal for at sikre bevillingen.

Listen over danske megaprojekter omfatter blandt andet Storebæltsforbindelsen, Øresundsbroen, Københavns Metro og den planlagte forbindelse over Fehmern Bælt.

De tre første overskred budgettet gevaldigt, Metroen således med 157 procent, hvilket er verdensrekord uden for u-lande. Når projekterne i forvejen koster et betragteligt antal milliarder, så bliver overskridelsen som regel også i mega-størrelsen.

Prisernes himmelflugt

På længere sigt er det muligt at begrænse budgetternes tendens til at løbe løbsk:

- Der udgår en bevægelse fra især Storbritannien og Holland for at bekæmpe fænomenet. Efterhånden er mange projekter så kostbare, at de betyder noget for et helt lands økonomi, så ofte vil finansministeriet have en interesse i at styre udviklingen. Men også banker, som har mistet penge på budgetoverskridelser, presser på for en bedre planlægning. Kanaltunnellen mellem England og Frankrig er højaktuel, fordi den er ved at gå konkurs, og mange banker har penge i klemme,

Bent Flyvbjerg erkender samtidig, at det vil fortsætte med de voldsomme fordyrelser mange år endnu. I lande med dårlig offentlig styring og korrupsion er det sværere at vende udviklingen.

- Der er en gammel tradition, så det vil være naivt at tro, at man kan ændre det på få år. Men der sker fremskridt, og forskningen fra AAU bliver brugt direkte til at forbedre nye projekter.

- Vi har taget de teorier, som vandt Nobelprisen i økonomi i 2002 og udviklet dem til en metode, som afslører bevidst og ubevidst underbudgettering, Lige nu bruger jeg metoden til at

vurdere en højhastighedsbane til 37 milliarder kroner for den hollandske regering. Vi bruger desuden metoden på andre projekter i Holland, Storbritannien og sågar Sydafrika.

Anderledes stærkt går det til tider på Aalborg Universitet. Det har været i stadig udvikling i Bent Flyvbjergs tid - nye uddannelser er kommet til, mange af dem med Bent Flyvbjerg som aktør.

En af dem var den nye geografiuddannelse, hvor de første kandidater bliver færdige i denne sommer. Beslutningen tog to minutter:

- Jeg havde læst optagelsestallene fra hele landet, og jeg kunne se, at det var plads til en geografiuddannelse i Aalborg. Det fortalte jeg Finn Kjærdsdam, der dengang var leder af det teknisk-naturvidenskabelige fakultet, ved en reception - og han svarede straks: Det gør vi.

Minutter efter kom rektor Sven Caspersen forbi, og Kjærdsdam tog fat i ham og fortalte, at vi ville lave den nye uddannelse.

- Nu må I holde op, I laver nye uddannelser hele tiden. Mener I det virkelig?

- Det gjorde vi, og så var Casper straks med. Siden tog det tre år, fordi ministeriet var langsommeligt, Og Aarhus Universitet ønskede at hugge uddannelsen fra Aalborg. Det lykkedes ikke. Men hele beslutningen tog to minutter - og det er enormt stimulerende at arbejde et sted, hvor sådan noget kan ske.

Lagt på www.nordjyske.dk søndag d. 18-06-2006 kl. 04:00

NORDJYSKE • Langagervej 1 • 9220 Aalborg Øst • Tlf 99 35 35 35 • Copyright
2004 • webmaster@nordjyske.dk